

Heimdall-broder m fl,

Vädergudarna var inte helt och hållet på Heimdalls sida, när hans vänner begav sig på utflykt i lördags. Dock, noteras det, halvbrodern Tor höll sig borta från Skånes sydvästraste hörn till påföljande dag!

Redan från början var det emellertid sol i hjärta och sol i sinne hos de 46 deltagare, som äntrade bussen i skuggan av *Points of View* i Malmö, utökat på olika platser under färden med nio tillkommande deltagare.

Första attraktionen var själva *Landsvägen*, dvs den genom det skånska landskapet från Malmö till Svarte sig så följsamt och mjukt buktande väg 101. Den är ju berömd inte minst genom ett anförande vid Hvilans folkhögskola i början av 1870-talet enligt vilken den delade Sverige i två likvärdiga delar. Talarens svåger, **Hans Bendz** (1851-1935), urskånsk medicinprofessor och farfar till ursprungliga *Fråga Lunds* **Gerhard Bendz** (1908-1985), tog upp tanken och myntade kring förra sekelskiftet begreppet *Söder om landsvägen*. Det blev i sin tur välkänt också norr om Eslöv, sedan **Edvard Persson** (1888-1957) lanserat det i en svensk 30-talsfilm med just det namnet och sjungit om hur han bott vid en landsväg i hela sitt liv i den några år yngre filmen *Kalle på Spången*.

Om vägens historia berättade vår medlem **Sten Skansjö**, författare till doktorsavhandlingen *Söderslätt genom 600 år* och nu utflyktens huvudguide tillsammans med vår hedersledamot **Gert Jeppsson**. Bl a fick vi reda på att den faktiskt på sitt sätt står för ett slags sådan uppdelning, som Hvilanläraren **Teodor Holmberg** (1853 -1935) talade om enligt ovan, nämligen belägen som den är mer eller mindre just på gränsen mellan en del av norra Europas bördigaste jord och backlandskapet norr därom.

Bussen slingrade sig sedan på några småvägar in till nästa attraktion, *Månstorpa Gavlar*. Här underhöll **Gert** med sedvanlig briljans om denna danska storgårds historiska betydelse, varjämte vår medlem **Bertil Ringberg** förklarade den geologiska bakgrunden till de vackert svepande åkerlinjerna snett fram mot höger från vindbryggan räknat.

Gert och **hustru Marianne** hade förberett välkommen fika med fralla, som nästan helt jagade bort regnet. Vått blev det emellertid ändå i det att **Sällskapets ordförande** fullföljde en heimdallsk ordförandetradition och offererade *En lille en* till envar intresserad. Som visade sig vara praktiskt taget envar. Vilket medförde att de inledande *Aalborgs Taffel-* flaskorna tömdes och rysk vodka av skilda slag fick tillgripas.

Sålunda styrkta fortsatte vi så under **Stens** ledning genom delvis böljande, delvis skördade åkrar förbi Vellinge tätort och Foteviken mot *Skanörs kyrka*. Det för våra danska vänner så välbekanta *slaget vid Foteviken* den 4 juni 1134 ägnades vederbörlig uppmärksamhet, inte minst till gagn och upplysning för många icke-danska deltagare.

Här slogs man om kungamakten i det medeltida Danmark. På ena sidan fanns en av **Sven Estridssons** söner med det alldagliga namnet **Nils Svensson**, femsex danska biskopar och Nils son **Magnus Nilsson**, som den 7 januari 1131 låtit mörda sin alltför omtyckte kusin **Knut Lavard**, också sonson till Sven Estridsson. På den andra fanns Knut Lavards halvbror **Erik Emune** (tillnamnet lär betyda den minnesvärde eller minnesgode), **ärkebiskop Asger** i Lund och inte minst några hundra beväpnade ryttare. Det sägs att ryttarna avgjorde slaget. Nils Svensson flydde till Slesvig, där han några veckor senare mördades av stadens borgare, medan Magnus Nilsson stupade på slagfältet liksom de danska biskopar, som slutit sig till honom och fadern.

Väl i Skanör fick vi dels på *borgkullen bakom kyrkan*, dels i själva *kyrkan* höra om Skanörs storhetstid och om varför sillen försvann efter att ha skop-östs upp i båtarna under medeltiden, om de stoppade planerna att göra kyrkan till en katedral och hur kryptan, den enda i Skåne jämte de i Dalby, Ingelstad och Lund, länge

vattenfylldes vid återkommande översvämningar, och om Skanör som centralort för alla Knutsgillena och om dessas mycket betydelsefulla åldermannasynod här den 7 september 1256, varpå vi beskådade **Anita Ekbergs** blygsamma gravsten på kyrkogården nordväst om kyrkoporten.

Efter Wallenbergare-lunch på *Norregården* i Falsterbo fick vi på vägen till *Falsterbos borgruin* höra också om hur **Josef Frank** (1885-1967), en av funktionalismens pionjärer och ju nära knuten till Svenskt Tenn, på 20- och 30-talen ritade fem av villorna i området på vägen ner mot Falsterbo fyr.

Väl vid denna medeltidsborgs ruiner berättade **Sten, Gert och Bertil**. De talade om **Margareta Valdemarsdotter** (1353-1312), Kalmarunionens bestämda härskarinna, och hennes vistande här, om hur hennes enda egna barn, sonen **Olof**, sonson till såväl den danske kungen **Valdemar Atterdag** (1320-1375) som den svenske kungen **Magnus Eriksson** (1316-1374), dog här den 3 augusti 1387, bara 17 år gammal, förgiftad av sin mor enligt ett Falsterbo-rykte men enligt Wikipedia något underfundigt ”officiellt i lunginflammation”, om hur Margareta i hans ställe adopterade sin systerdotterson Bogislav av Pommern och lät ändra hans namn till Erik (ja, just den Erik av Pommerns, som började bygga Malmöhus slott och inte bara förlade sitt myntverk till Malmö utan också gav

staden dess vapensköld), om hur havet då torde ha nått ända fram till borgen och om den gigantiska marknad, som varje år drog hit tiotusentals besökare på den tiden.

Sedan var det dags att styra kosan mot Malmö.

Under ett ministopp vid *Falsterbo kyrka* presenterade **David Carlson**, medlem i Heimdall och ordförande i Falsterbonäsets Naturvårdsförening, den helt osannolika historien om hur ett bostadshus håller på att byggas utan vare sig tillstånd eller myndighetsåtgärder, där troligen rester av Falsterbos medeltida stadskärna ligger outforskade tätt under sanden.

Ytterligare ett ministopp blev det sedan till höger på andra sidan *på andra sidan Falsterbo-kanalen*.

Kulturföreningen Callunas vice ordförande, vår medlem **Christian Kindblad**, berättade där om kanalens tillkomst och befästningsanläggningarna på dess östra sida. Själva fick vi beskåda de spektakulära *Draktänderna*, urtidsaktiga på sin plats mellan tallarna och förvånansvärt okända också för många urgamla Näset-innevånare.

Framåt kvart i fem var det så dags att skiljas åt vid *Points of View* i Malmö efter en onekligen innehållsrik dag. Då hade det minsann hunnit bli sol också ute och inte bara i hjärta och sinne. En kvarglömd regnjacka och några extrapaplyer kan återfås mot beskrivning...

Nästa sammankomst är planerad till **tisdagen den 5 september**. Då gästas Heimdall av ambassadören och visseblåsaren **Anders Kompass**. Varpå följer besök **tisdagen den 10 oktober** av litteraturprofessorn **Magnus Ljunggren**.

Som avslutning på utflyktsredogörelsen ovan återges ett tänkvärt citat, som tillskrivs ovannämnde **Josef Frank**.

Det är inte nödvändigt att man har det vackert omkring sig. Det är inte ens viktigt. Det viktiga är bara att man har det skönt och att man har saker omkring sig som man tycker om och som passar ihop med en själv. Man behöver stå i ett personligt förhållande till sitt hem.

Högst sällskapliga hälsningar,

Frank Orton

Ordf

PS Varför sillen försvann från Skanör??? Jo, berättade vår medlem **Jan-Åke Hillarp**, Nässets naturkännare par préférence, sillen leker över grusbotten men sanddriften från bl a Sandhammaren medförde så småningom att det i stället blev sandbotten utanför Skanör och, voilà, sillen försvann. / Ds

PPS Vid pressläggningen anmälde sig ett antal foton, varav ett taget av vår medlem **Ingvar Kärnefelt**, som

samtliga härmed vidarebefordras utan någon som helst
sällning eller annan form av censur till den glädje det nu
må skapa. / Ds